

ERWIN MATEJA

Wydział Teologiczny UO

ORCID: 0000-0002-2928-900X

### **Śp. ks. prof. dr hab. Helmut Jan Sobeczko (1939–2021)**

Bóg odwołał na niebiańską liturgię znanego w kraju i za granicą, wybitnego opolskiego liturgistę, założyciela i pierwszego redaktora naczelnego czasopiisma „*Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars*”. Śp. ks. prof. dr hab. Helmut Jan Sobeczko zmarł w Opolu 17 października 2021 r. – w 81. roku życia. Uroczystości pogrzebowe rozpoczęły się 20 października w katedrze opolskiej. Mszy św. przewodniczył biskup opolski Andrzej Czaja, a w koncelebrze brało udział 6 biskupów i prawie 200 prezbiterów. Zgodnie z wolą Zmarłego jego ciało przewieziono następnie do rodzinnej miejscowości. Tam też 21 października miała miejsce Msza św. pogrzebowa, której przewodniczył biskup gliwicki Jan Kopiec.

Ks. Helmut Jan Sobeczko urodził się 27 grudnia 1939 r. w Nędzy k. Raciborza (obecnie diecezja gliwicka) w rodzinie Józefa i Marii z d. Mrozek. Kiedy miał półtora roku, zmarł jego ojciec; matka powtórnie wyszła za mąż w 1948 r. Szkołę podstawową ukończył w rodzinnej miejscowości w 1953 r. i kontynuował naukę w Męskim Liceum Ogólnokształcącym w Raciborzu, gdzie w 1957 r. uzyskał świadectwo dojrzałości. Po maturze wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego Śląska Opolskiego w Nysie. Świecenia kapłańskie przyjął 22 lipca 1962 r. z rąk biskupa opolskiego Franciszka Jopa w kościele parafialnym w Nędzy.

Bezpośrednio po święceniach został skierowany na studia specjalistyczne z zakresu historii Kościoła i liturgiki w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. 29 maja 1965 r. uzyskał tam magisterium i licencjat z teologii na podstawie pracy *Kult liturgiczny św. Wacława na Śląsku w świetle średniowiecznych rękopisów liturgicznych*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. Wacława Schenka. Po powrocie ze studiów, w 1965 r. został wykładowcą liturgiki w Wyższym Seminarium Duchownym Śląska Opolskiego w Nysie oraz członkiem Diecezjalnej Komisji Liturgicznej. W latach 1965–1980 był notariuszem w Kurii Biskupiej w Opolu, pełnił też funkcję sekretarza bp. Franciszka Jopa, a w latach 1968–1977 był korespondentem

prasowym przy Sekretariacie Episkopatu Polski. Od 1977 r. był członkiem międzynarodowego stowarzyszenia naukowego *Societas liturgica*, a od 1993 r. członkiem Towarzystwa Naukowego KUL. W latach 1977–1980 odbył studia specjalistyczne w Papieskim Instytucie Liturgicznym *S. Anselmo* w Rzymie, zakończone uzyskaniem stopnia naukowego doktora liturgii na podstawie rozprawy napisanej pod kierunkiem o. prof. Burgharda Neunheusera OSB poświęconej recepcji odnowy liturgicznej w Kościele w Polsce po II Soborze Watykańskim, ze szczególnym uwzględnieniem zaangażowania w to dzieło bp. Franciszka Jopa. W 1993 r. został doktorem habilitowanym (KUL) na podstawie dorobku naukowego i rozprawy *Liturgia katedry wrocławskiej według przedtrydenckiego Liber ordinarius z 1563 roku*. W 2000 r. uzyskał tytuł naukowy profesora, a w 2003 r. – profesora zwyczajnego nauk teologicznych.

W latach 1980–2011 pełnił funkcję konsultora Komisji Liturgicznej Konferencji Episkopatu Polski. Od 1989 do 1996 r. był członkiem Komisji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów II Polskiego Synodu Plenarnego. Należał również do wielu ważnych gremiów diecezjalnych: w latach 1975–1982 był dyrektorem Studium Organistowskiego w Opolu, w latach 1980–2016 był członkiem kolegium konsultorów i rady kapłańskiej diecezji opolskiej, od 1980 r. był egzaminatorem prosynodalnym i cenzorem ksiąg, w latach 1983–2016 był przewodniczącym Diecezjalnej Komisji ds. Duszpasterstwa Liturgicznego i Muzyki Kościelnej. Był odpowiedzialny również za liturgiczne przygotowanie wizyty papieża Jana Pawła II na Górze Świętej Anny w 1983 r. Po utworzeniu w 1981 r. w Opolu Diecezjalnego Instytutu Teologiczno-Pastoralnego – Filii KUL został jego dyrektorem. Równocześnie w latach 1981–1994 prowadził zajęcia zlecone w Katedrze Liturgiki WT KUL.

Ks. Helmut Jan Sobeczko odegrał bardzo ważną rolę w powstaniu w 1994 r. w Opolu pierwszego po zmianach ustrojowych państwowego uniwersytetu z wydziałem teologicznym, którego został pierwszym dziekanem (1994–2002); równocześnie był kierownikiem Katedry Liturgiki, Hagiografii i Obrzędowości na tym wydziale, a w latach 2008–2010 dyrektorem Instytutu Liturgii, Muzyki i Sztuki Sakralnej WT UO. W latach 1994–2010 był dyrektorem Redakcji Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego oraz od 1995 r. redaktorem naczelnym czasopisma „Liturgia Sacra”. W 2010 r. przeszedł na emeryturę z pracy etatowej na Uniwersytecie Opolskim, nadal jednak aktywnie udzielał się naukowo jako ceniony prelegent podczas konferencji naukowych i recenzent prac naukowych. Jeszcze 6 października br. brał udział jako recenzent w obronie doktoratu w Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Toruńskiego.

Po wprowadzeniu diakonatu stałego w diecezji opolskiej został w 2011 r. dyrektorem Studium dla Kandydatów do Diakonatu Stałego, a od 2013 r. członkiem Komii-

sji ds. Święceń do Diakonu Stałego; ponadto w latach 2010–2015 był redaktorem czasopisma „Diakon”. Był autorem około 450 prac i artykułów naukowych z zakresu liturgiki, ale również publikacji pastoralnych, m.in. cenionej w całej Polsce *Agendy liturgicznej diecezji opolskiej* oraz *Zwycięzca śmierci* – opracowanie będące nieocenioną pomocą w aktywnym przeżywaniu Misterium Paschalnego, zawierające teksty liturgiczne, śpiewy i komentarze na Wielki Tydzień i oktawę Wielkanocy.

W jego artykułach – tych ściśle naukowych, ale też w tych o charakterze popularnonaukowym – łatwo można dostrzec kilka nurtów badawczych, którym poświęcił szczególną uwagę. Niewątpliwie jego studia specjalistyczne z zakresu historii Kościoła i liturgiki zaowocowały całym szeregiem prac ukazujących dzieje liturgii oraz kultu świętych na Śląsku. Z kolei czas, w którym dane mu było żyć, pozwolił mu z bliska śledzić dzieło II Soboru Watykańskiego i włączyć się aktywnie w realizację posoborowej odnowy liturgicznej u boku ks. bpa Franciszka Jopa, który był przez wiele lat odpowiedzialny za wprowadzanie reformy liturgicznej w Polsce. W to dzieło formacji najpierw duchownych, a potem wiernych włączył się ks. Sobeczko. Jego liczne publikacje dotyczą odnowy liturgii zapoczątkowanej przez ostatni Sobór. Sporo też tekstów poświęcił recepcji odnowionych ksiąg liturgicznych, która w polskich warunkach przybrała zupełnie inną formę niż w innych krajach. Ponieważ nie położono akcentu na szybkie wydawanie kolejnych ksiąg, można było się bardziej skoncentrować na stopniowym ukazywaniu teologii liturgii w nich zawartej. Ks. Profesor prezentował teologiczną oryginalność posoborowej liturgii, akcentując celebrowane w niej zbawcze Misterium Paschalne Chrystusa. Poza tym prezentowana przez niego poprawna eklezjologia miała pomóc nawet oponentom zrozumieć, że odnowiona liturgia jest formą odnowienia całego Kościoła w myśl zasad: *ecclesia semper reformanda; liturgia semper reformanda*. Ten związek sprawił, iż ks. Sobeczko poświęcił wiele uwagi jednemu z głównych problemów, jakim dla niego było zgromadzenie liturgiczne, w którym wierni mają być czynnie obecni. Wiązał ten postulat zwłaszcza z udziałem w niedzielnej Eucharystii. Świętowanie dnia Pańskiego stało się też dla niego jednym z dominujących nurtów badawczych.

Niezwykle znaczący jest jego wkład w przeprowadzenie I Synodu Diecezji Opolskiej (2002–2005), którego był sekretarzem generalnym, przewodniczącym komisji synodalnej ds. liturgii i głównym redaktorem statutów synodalnych. Za gorliwą i owocną pracę na licznych powierzonych mu stanowiskach ks. Sobeczko otrzymał kolejne godności. Od 2005 do 2009 r. był wikariuszem generalnym. W 1983 r. został uhonorowany papieskim tytułem Kapelana Jego Świętobliwości, w 1991 r. został Prałatem Jego Świętobliwości, a w 1992 r. Protonotariuszem Apostolskim (infułatem).

Warto też podkreślić, że w środowisku liturgistów polskich oraz zagranicznych był bardzo cenionym naukowcem. Świadczy o tym fakt, że przez dwie kadencje był przewodniczącym Stowarzyszenia Liturgistów Polskich. Natomiast jako członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Liturgistów *Societas liturgica*, do którego należał od 1977 r., regularnie brał udział w spotkaniach tego gremium i kilkakrotnie głosił tam referaty. Warto też dodać, że kapituła nagrody *Pro Redemptione* ufundowanej przez redakcję czasopisma „Homo Dei” już w czerwcu przyznała mu wyróżnienie w uznaniu za dorobek naukowy i świadectwo życia. Niestety, już po śmierci Laureata została ona odebrana w Krakowie 9 listopada 2021 r. w ramach sesji naukowej z okazji 150-lecia ogłoszenia św. Alfonsa Marii de Liguori doktorem Kościoła. Należy ufać, że kilkanaście dni wcześniej ks. Sobeczko odszedł do domu Ojca, by odebrać najważniejszą nagrodę. Niech odpoczywa w pokoju.